

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qvalificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1670

Quæst. 3. Qualiter intentio finis, & electio medij possint, aut debeant inter
se distingui, vel non distingui.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77011)

volendum, quod utile est ad illum ponendum; sed etiam ad efficaciter nolendum, quod utile est ad illum impediendum; & e conuerso intentio, siue nolitio finis mali motiua est voluntatis, non solum ad efficaciter nolendum quod utile est ad ponendum illum; sed etiam ad efficaciter volendum, quod utile est ad impediendum illum. Vnde ex intentione finis boni duplex electio venit oriunda; altera per modum desiderij tendens in positionem medij conductiui ad existentiam finis intenti; alteram per modum fuga tendentis in remotionem medij impeditiui existentiae finis intenti. Et vice versa ex intentione finis mali duplex electio venit oriunda; altera per modum fuga tendentis in remotionem medij conductiui ad existentiam finis intenti; altera per modum desiderij tendentis in positionem medij impeditiui existentiae finis intenti. Et haec quidem tam cognoscentibus per species proprias; quam cognoscentibus per alias communia sunt. Insuper tamen apud cognoscentes per alias ex intentione finis boni aliae duae electiones veniunt oriunda; altera per modum fuga tendentis in negationem medij conductiui ad existentiam finis intenti; altera per modum desiderij tendentis in negationem medij impeditiui existentiae finis intenti. Et vice versa ex intentione finis mali aliae duae electiones oriunda veniunt; altera per modum desiderij tendentis in negationem medij conductiui ad existentiam finis intenti; altera per modum fuga tendentis in negationem medij impeditiui existentiae finis intenti. Quae omnia ex se, suppositionibusque praemissis satis sunt nota.

QVAESTIO III.

Qualiter intentio finis, & electio medij possint, aut debeant inter se distingui, vel non distingui.

Pro resolutione suppono primò, obiectum transcendentem relatum bene posse à voluntate amari, aut odio haberi, quin terminus eius ametur, aut odio habeatur. Nisi relatio sit formaliter bonitatis, vel malitiae relata. Haec enim amari, aut odio haberi non potest sine termino amato, aut odio habito. Tamen si necesse non sit, ut id per vnicum actum fiat. Fieri quippe potest per vnicum, vel per duos habentes inter se connexionem. Tota haec suppositio constat ex dictis disput. 32. quaest. 5. proposit. 1. iuncta doctrinam datam antea quaest. 1. à num. 16. Recognoscantur omnia tradita ibi.

Suppono secundò, obiectum praedicamentally relatum siue extrinsecè, vel semiextrinsecè denominatum ut tale, adeoque prout connotans alterum bene posse à voluntate amari, vel odio haberi; quin ametur, vel odio habeatur terminus, ad quem comparatur tanquam ad extrinsecum connotatum. Licet hic per talem amorem, aut odium non possit non essentialiter connotari. Haec etiam suppositio in eadem quaest. 5. proposit. 2. ex professo est explicata, & probata. Indeque propterea eius explicatio, & probatio petenda sunt; ne bis repetantur.

Suppono tertio, duas praecipuas circa praesentem quaestionem esse sententias. Prima absolute pronuntiat intentionem finis, & electionem medij actus esse inter se distinctos. Sic Vazq. 1. 2. disput. 33. cap. 2. Gaip. Hurt. disput. 3. de Actib. diff. 4. & alij. Pro qua sententia sumptim quotquot absolute docent, intentionem finis esse simul cum voluntate concurrere ad electionem medij. Quorum plures citat, & sequitur Ruiz tom. de Provid. disput. 36. lect. 5. à num. 11. Secunda sententia tenet, finem, & medium vel vnicò actu, vel duobus amari posse; atque ita intentionem finis, & electionem medij vel vnicum actum, vel duplicem posse esse. Huius sententiae sunt Salas 1. 2. tract. 5. disput. 1. lect. 6. & plurimi relati ab illo. Soar. 1. 2. lib. 1. disput. 8. lect. 6. Quaedo controu. 11. de Anima punct. 2. & alij. Ex Auctoribus autem tam primae, quam secundae sententiae multi dicunt, electionem, etiam quando ab intentione distinguitur, non posse non tangere siue respicere finem, saltem indirectè: sicut neque intentio potest non respicere media, quando est intentio finis prout consequibilis per media ipsa. An verò respectus iste amoris, seu volitionis sit, vel purae connotationis, non satis videntur explicare.

Propositio I.

Finis secundum se praecise à voluntate amari, atque adeò intendi potest; quin ametur, aut absolute, aut saltem eodem actu id, quod finis transcendentally respicit, etiam respectu connexionis; dummodò talis respectus non sit formaliter bonitatis relata: nam tunc subiectum, cui talis finis est bonus, amari debet vel eodem, vel distincto actu.

Tota haec propositio constat ex doctrina suppositionis primae, late explicata, & probata locis ibi citatis, quae ad rem recolenda. Est autem in ea sermo de amore, siue intentione finis tam efficaci, quam simplici, seu inefficaci. Sed agamus primùm de efficaci. Itaque, si finis sit bonum absolutum connotatum quoad existentiam suam cum alio ente, secundum se sumptum praecise amari, intendique à voluntate efficaciter poterit, tali ente nullatenus amaro, quando praecognoscitur hoc aliunde exiturum. Secus, quando non praecognoscitur: quia tunc talis finis efficaciter amari non potest, tali ente non amato; nam vtrumque est possibile: quòd si distincto, tunc amor, seu intentio talis finis ad amorem, seu electionem talis entis necessitabit voluntatem, iuxta dicenda quaest. 4. Si verò finis sit bonum relatum, honestum scilicet, aut delectabile, quod ille à voluntate amari non poterit, non amato subiecto, cui bonus est, & quod respicit respectu formaliter bonitatis relata; vel eodem tamen actu, vel distincto; nam & hoc vtrumque pariter est possibile. Quòd si talis finis, praeterquam cum suo subiecto, cum alio ente connotatus sit, perinde respectu huius philosophandum est de illo, ac de fine consistente in bono absoluto.

Ex his sequitur primò, quando finis cum aliquo medio determinato intrinsecè connotatus est,

est, & consequenter sine eoposito obtineri nequit, bene posse nihilominus illum secundum se præcisè amari, intendique à voluntate efficaciter, nullatenus tali medio amato, casu, quòd hoc præcognoscatur aliunde ponendum. Quo casu dabitur intentio efficax finis absque vllà mediij electione. Vti datur etiam, quando finis nullà ad sui existentiam indiget positione mediij, vt, cum voluntas per imperium efficax reflexum efficaciter intendit aliquem suum actum directum. Quòd si verò prædictum medium aliunde ponendum non præcognoscatur, bifariam potest voluntas intendere efficaciter prædictum finem. Primò, volendo vnicò, & eodem actu finem propter ipsum, & medium propter finem; quo casu idem actus erit intentio finis, & electio mediij. Secundò, volendo vno actu finem propter ipsum, & altero actu medium propter finem; quo casu prior actus, qui erit intentio finis, ad posteriorem, qui erit electio mediij necessitabit voluntatem.

27 Vnde secundò sequitur, trisariam posse voluntatem intendere efficaciter finem consideratum secundum se. Primò ita, vt sola detur in eà intentio finis absque vllà mediij electione, vt in primo, eoque bipartito casu extribus prædictis. Secundò, ita, vt idem actus voluntatis sit simul intentio finis, & electio mediij, vt in secundo casu. Tertio, vt in tertio, ita, vt voluntas duos actus habeat, quorum primus sit intentio finis, secundus verò electio mediij; simulque ad secundum necessitet ob intrinsecam connexionem, quam cum eo habet: ipsumque simul cum voluntate causet iuxta postea dicenda.

28 Tertio sequitur, intentionem efficacem finis intrinsecè cum ipso sine esse connexionem immediatè: mediatè autem cum medio, cum quo finis connexus est. Idque, siue tale medium non causet: quia aliunde præcognoscitur illud ponendum, siue illud causet per electionem indistinctam à se: quo casu actus, qui simul est intentio, & electio, cum medio sine, tum immediatè erit connexus cum tali medio: siue illud causet per electionem distinctam à se: quo casu intentio tum medio sine, tum etiam media electione cum ipso medio connexa erit.

29 Ceterum, quæ hucusque sunt dicta, tantum sunt indefectibiliter vera circa intentionem, & electionem Dei efficacem, vtpote profus infruabilem, essentialiterque vrbinde connexionem cum suo obiecto, & cum requisitis ad ipsum. Quòd nobis est satis. Circa intentionem enim, & electionem efficacem creaturæ, vtpote varijs modis frustabilem, sæpe ea falsificari poterunt. In quo minutius explicando, non est, cur immoremur.

30 Iam, quando in casu propositionis intentio finis simplex, seu inefficax est, bene poterit voluntas per illam amare finem, nullatenus amato medio, cum quo finis connectitur, etiam si hoc non præcognoscatur ponendum aliunde. Quia, talis intentio, licet pro arbitrio voluntatis in existentiam finis possit influere, cum illo tamen non est connexa, & consequenter neque cum medio: atque adeò in voluntate existere potest, nec sine existente, nec medio. Potest autem talis intentio influere in finem primò immediatè, quando finis ad sui positionem non indiget medio, vt cum per imperium simplex reflexum mouetur voluntas ad eliciendum actum imperatum directum. Secundò mediatè, quando finis medio indiget ad sui positionem: idque bifariam, nem-

pe vel mouendo voluntatem cum ipsaque concurrente ad electionem à se distinctam de tali medio, vel identificando sibi electionem de medio ipso. Esse quippe possibilem actum voluntatis, qui simul sit intentio simplex finis, & electio efficax mediij, ex dicendis proposit. 3. constabit. Quæ quidem itidem potissimum in Deo sunt vera: quidquid sit de veritate eorum in creaturis.

Omnia autem, quæ diximus de intentione 31 finis, & de electione vnus mediij, quando finis cum vnicò medio determinatè connexus est, eundem locum habent, sicut proportione seruata, in intentione finis, & electione vna, vel multiplici plurium mediorum, quando finis cum pluribus medijs est connexus etiam determinatè. Quando verò finis tantum est connexus cum aliquo, vel cum aliquibus medijs vagè, sine sub distinctione, licet etiam locum habeant, quæ diximus, sed cum aliquibus alijs adiunctis, de quibus agendum infra quaest. 4.

Propositio 2.

Finis prout consequibilis, aut prout 32 consequendus per aliquod medium à voluntate amari, atque adeò intendi potest; quin ametur aut absolutè, aut saltem eodem actu ipsum medium. Quòd tamen talis intentio finis non potest non respicere intrinsecò sibi, & essentiali connotationis respectu.

Hæc propositio ex vniuersali doctrinà suppositionis secundæ, locoque ibi citato recognoscenda, constat. Quia, amari finem prout consequibilem per tale medium, aliud non est, quam illum amari prout connotantem sui positionem per tale medium vt possibilem; &, amari finem prout consequendum per tale medium, aliud non est, quam illum amari prout connotantem sui positionem per tale medium vt actualem. Amor autem vnus obiecti prout connotantis alterum hoc quidem respectu connotationis debet necessariò respicere; respectu verò amoris non item, iuxta dictam doctrinam.

Vnde apparet, duos casus propositionem 33 continere. Alter est, quando voluntas intendit finem prout connotantem possibilitatem positionis eius per tale medium. Alter verò, quando voluntas intendit finem prout connotantem existentiam positionis eius per tale medium. Quoniam autem iuxta eandem doctrinam finis prout connotans aliud quidpiam eo ipso est connexus cum illo semiextrinsecà connexionem, quatenus prout connotans illud nullatenus sine illo existere potest, vt ex se patet: planè consequitur, quæcunque circa præcedentem propositionem sunt dicta, pariter circa præsentem venire dicenda, hoc solum obseruato discrimine, quòd connexio finis cum alio quopiam, atque adeò cum medio ibi intrinsecà erat, hic verò semiextrinsecà est.

Prætermisso igitur præsentis propositionis 34 casu primo, vbi connexio semiextrinsecà finis tantum est cum causatione actiua mediij, atque adeò cum medio ipso prout possibilibus, qualia ambo aliunde supponi debent, saltem vt voluntas efficaciter intendat finem prout consequibilem,

lem, seu prout causabilem per tale medium. Circa secundum casum, vbi connexio semixtrinseca finis est cum causatione actiua medij, atque adeo cum ipso medio prout existentibus, dicens dum venit, quando aliunde medium, & causatio actiua eius exitura praeognoscuntur, bene posse voluntatem intendere efficaciter finem prout consequendum, seu prout causandum per tale medium, non amara causatione actiua medij, & consequenter nec ipso medio, sed respectu tamen a tali intentione respectu connorationis disticta causatione immediata, & medio mediate. Quando vero causatio actiua talis medij vna cum ipso medio aliunde ponenda non praecognoscitur, bifariam potest voluntas intendere efficaciter finem prout causandum per tale medium. Primo, volendo vtrumque eodem actu, nempe & finem prout causandum per tale medium, & medium prout actu causans ipsum finem. Secundo, volendo vno actu finem prout causandum per tale medium, & alio actu ex illo oriundo medium prout actu causans ipsum finem. Quorum duorum casuum in priore idem actus erit intentio finis prout causandi per tale medium, & electio talis medij prout causantis ipsum finem. In posteriori autem primus actus pariter erit intentio finis, & secundus ab illo oriundus electio medij.

35 Quibus positis, iam facile vnicuique erit caetera, qua circa praecedentem propositionem adiunximus, pariter circa praesentem etiam adiungere. In quo praestando proinde, non est, cur nos amplius moremur.

Propositio 3.

36 Voluntas non potest amare medium vt vtile ad finem, nisi amando simul ipsum finem. Quod tamen bifariam potest praestare: vel vnico, & eodem actu, qui simul sit intentio finis, & electio medij: vel duobus actibus, quorum primus sit intentio finis; secundus autem ab illo oriundus electio medij.

Tota haec etiam propositio constat ex doctrina suppositionis primae. Iuxta quam, quando relatio obiecti ad terminum est formaliter bonitatis relata, nullatenus potest amari obiectum prout ita bonum, quin simul ametur terminus bonitatis relatae eius. Relatio autem medij prout vtilis ad finem relatio formaliter est bonitatis relata, qua medium respectiue ad finem est bonum prout vtile ad illum. Hinc tamen non licet inferre, vt male nonnulli intulerunt, medium non habere bonitatem amabilem a bonitate finis distinctam. Habet etenim, vt caeteri sententur. Nam ipsa vtilitas medij ad finem, qua a bonitate finis distincta est, bonitas quaedam per se amabilis est: est non formalis, sed causatiua bonitas sit, vt saepe alias diximus. Quia eo ipso, quod est amabilis existentia boni formalis, nequit non esse quoque amabile, quidquid conducit, vt existat bonum formale. Quocirca contra eodem Auctores supra disput. 3. quaest. 1. a num. 15. cum communi statimus, ad obiectum voluntatis non solum finem, sed etiam media pertinere. Itaque, sicut bonitas relata ad subiectum per se amabilis est; licet, subiecto non amato, amari non

possit: ita etiam bonitas relata ad finem per se amabilis est: licet, sine non amato, amari non possit.

Caeterum quia licet medium vel simpliciter, vel efficaci affectu possit amari, atque volitio efficacius eius venit dicenda electio: cum tamen intentio finis & simplex, & efficacius esse possit, prout supra quaest. 2. statum est. Notare opus est, vt medium a voluntate etiam efficaciter ametur, atque adeo eligatur, sat esse, quod finis ametur siue simpliciter, siue efficaci intentione. Idque non solum, quando intentio finis, ab electione medij est distincta; quo casu, quod ad rem attinet, nulla est difficultas; sed etiam quando intentio finis, & electio medij sunt idem actus: quo casu, si medium electum sit efficacius, non videtur intentio finis posse non esse efficacius, vtpote connexa tunc intrinsece cum existentia finis, cum qua electio medij a se indistincta intrinsece est connexa, saltem mediate. Sed dicendum nihilominus est, etiam quando medium electum est efficacius respectu finis, eundem actum bene esse posse, intentionem simplicem respectu ipsius finis, & simul electionem efficacem respectu ipsius medij.

Pro cuius pleniore intelligentia suppono primo, actum bifariam posse esse efficacem respectu effectus, intrinsece videlicet, & semixtrinsece. Efficax intrinsece dicitur, quando suapte natura determinat, necessitatque ad causationem effectus. Efficax vero semixtrinsece, quando de facto causat effectum; tamen non necessario, sed contingenter causet illum. In praesentiarum autem de efficaciam intrinseca loquimur, dum dimidimus intentionem finis in efficacem, & simplicem: caeteroquin intentio simplex, que intrinsece inefficax est, bene potest semixtrinsece efficacius esse: talisque erit, quando de facto causet finem.

Suppono secundo, actum non eo ipso, quod cum suo obiecto, siue termino connexus intrinsece est, esse intrinsece efficacem respectu eius: quia potest nihilominus ipsius causari non esse: & sine vi, causatiua intrinseca efficaciam stare nequit, vt est certum, Ita enim gaudium de bono prout existente intrinsece connexum est cum obiecto suo; & tamen respectu eius non est actus intrinsece efficacius, sed prorsus simplex: quia non est causatiuus eius.

Suppono tertio vt apud omnes certum, eundem actum, generatim loquendo, bene posse esse intrinsece efficacem respectu vnius obiecti, & simplicem respectu alterius. Talis enim est apud omnes actus benevolentiae, quo vna persona alteri vult efficaciter bonum relatum ex complacencia ipsius: siquidem per talem benevolentiam (supposito quod sit vnicus actus, vt plerumque supponunt) simpliciter complacet personae amans in bonitate personae amatae, & efficaciter vult illi bonum relatum.

Suppono quarto etiam vt certum apud omnes, quando eadem entitas actus intrinsece respicit diuersos terminos, diuersa illi praedicata posse competere respectiue ad singulos. Sic entitas eadem entitas educationis respectiue ad agens est actio, ipsumque denominat agens, & respectiue ad passum est passio, ipsumque denominat patiens; non tamen vice versa: & eadem entitas cognitionis respectiue ad potentiam cognoscituum est cognitio quasi actiua, ipsamque denominat cognoscentem, & respectiue ad obiectum est cognitio.

cognitio quasi passiva, ipsamque denominat cognitum: eademque entitas actionis, per quam producit cognitio, respectu ad eandem potentiam est vitalis, ipsamque denominat viventem; respectu tamen ad Deum, cuius etiam est actio, nec est vitalis, nec ipsum viventem denominat. Pariterque in alijs innumeris.

42 Ex his abunde colligitur, quomodo eadem entitas actus voluntatis intentio simplex possit esse respectu finis, & simul electio efficax respectu medij, adhuc, cum medium efficax est seu semiextrinsecè, seu etiam intrinsecè. Primò; quia necessitas causandi medium aut etiam finem conveniens tali entitati ei potest convenire dumtaxat quatenus est electio medij, & non quatenus est intentio finis; uti respectu ad medium dumtaxat conuenit ei esse electionem, qualis non est respectu ad finem. Vnde prout est intentio finis potest non esse intrinsecè efficax; licet sit semiextrinsecè, iuxta suppositionem primam. Secundò; quia intrinsecè connexio eius cum fine, est ei necessariò competeret, ut est intentio, quod tamen est falsum, non cogeret, ut esset efficax intrinsecè; iuxta suppositionem secundam. Tertio; quia non est, cur idem actus possit esse efficax respectu boni relati ad subiectum, & simplex respectu ipsius subiecti iuxta suppositionem tertiam: & non possit esse efficax respectu boni relati ad finem, & simplex respectu ipsius finis. Quartò denique; quia, cum diuersa predicata possint eidem actui respectu ad diuersos eius terminos vniuersaliter convenire iuxta suppositionem quartam: consequens est, ut diuersa predicata simplicis, & efficacia possint eidem actui convenire respectu ad finem, & medium, qui sint diuersi termini eius. Concluditur ergo, non solum esse possibilem actum voluntatis, qui idem sit intentio efficax finis, & electio efficax medij; sed etiam actum, qui idem sit intentio simplex finis, & electio efficax medij.

43 Porro, quae in hac quaestione dicta sunt de intentione per modum desiderij finis boni, suam proportionem seruata, sunt applicanda intentioni per modum fugae finis mali. Et, quae sunt dicta de electione per modum desiderij medij utilis ad finem bonum, pariter applicanda sunt tum electioni per modum fugae medij impeditiui finis boni; tum electioni per modum fugae medij utilis ad finem malum; tum denique electioni per modum desiderij medij impeditiui finis mali.

QVAESTIO IV.

Qualiter voluntas possit ordinare media ad finem; siue ex intentione finis eligere media.

44 Suppositis diuisionibus finis, & medij, intentionisque, & electionis datis quaest. 1. & 2. Suppono deinde, me in hac quaestione, sicut in tota praesente disputatione, dumtaxat agere de intentione finis prout existente in eadem temporis mensura, in qua per ipsam vel iam est proximè causabilis, vel est causanda medij electio; similiterque de electione medij prout existente in eadem

temporis mensura, in qua per ipsam vel iam est proximè causabilis, vel est causanda medij executio; siue vel intentio, vel electio in alijs temporis mensuris aut antecedentibus extiterit, aut subsequenter sit extitura; siue secus. Talis quippe est conceptus intentionis, & electionis, de quo potissimum in hac disputatione tractamus, utpote qui solus est communis intentioni, electionique diuinae, & creatae. Nam in hoc, quod est, aut antecedere, aut subsequi dictam mensuram, valde illa discrepant inter se: siquidem intentio, electioque Dei à parte ante, & à parte post necessariò est aeterna; quod ab intentione, electioneque creaturae longè est alienum.

45 Suppono secundo, me in hac quaestione imprimis agere de intentione finis boni, deque electione medij utilis ad positionem eius, ac de spectantibus ad ipsas. Nam ex dicendis circa haec breuiter inferam sub eius finem, quid de intentione finis mali, deque alijs electionibus num. 21. commemoratis dicendum sit.

46 Suppono tertio, me in hac quaestione tantum agere de intentione finis, qui ad sui positionem aliquo indiget medio distincto ab intentione ipsa, & consequenter aliqua etiam talis medij electione. Non verò item de intentione finis, quae per se immediatè exequutiva, siue causatiua est ipsius finis, quale est imperium, quo voluntas vel sibi ipsi, vel potentia sibi subdita imperat aliquam actionem immediatè tali imperio subiectam, siue causabilem per ipsum. Tum quia huiuscemodi intentio nullam fert secum ordinationem mediorum in finem, de qua modo agimus. Tum quia de illa quid ad rem sit dicendum, satis superque potest vnicuique innotescere ex dicendis late de imperio voluntatis supra disp. 30. quaest. 12.

47 Suppono quarto, tametsi possibile sit, ut intentio finis & electio medij sint idem actus, uti quaest. 3. statimus, me tamen in hac quaestione dumtaxat processurum in casu, in quo actus distincti sint, & secundus oriundus à primo. Tum quia philosophia ad rem versanda expeditior est in hoc casu, quam in priore. Tum quia non pauca ex dicendis in hoc locum habent, quem tamen non habent in illo. Quibus suppositis, quaestionem praesentem sequentibus propositionibus resoluo.

Propositio 1.

Voluntas per simplicem, absolutam, & determinatam intentionem finis ad eligenda quauis media ad ipsum finem utilia moueri potest. Non tamen manet determinata, siue necessitata per illam ad eligendum vllum.

Prima pars huius propositionis satis est communis inter Theologos; imò multorum theologia sine illa stare non potest, ut ex dicendis in hoc Tract. patebit. Eam tamen ex parte negat Vazq. 1. par. quaest. 89. cap. 13. quatenus ait, eum, qui intendit finem per media à se exhibita consequendum, non posse efficaciter eligere media, nisi efficaciter intendat finem; eum verò, qui intendit finem alteri propositum, & eius libertati commissum, ut per media ab ipso exhibita obtineatur, bene posse ex intentione simplici finis moueri ad eligenda, alterique conferenda media,

Etiam